

עין משפט נר מצוה

ה:

וּלְרַבָּא **האי** **הוא** **לְמַעוּטִי** **בבּוּר**.
ו ואם תאמר ולאציי דמוקי הוא צהוייטו יחא למעוטי צכור מנליה ואומר ה"ם דלפי המסקנא**ם** ינחא דמפקי' צצכור דאי עביד לא מהני ומעשר יליף מהעברה העברה מצכור וא"כ ילפינן שפיר חרמים גאולה גאולה ממעשר ולא אינטרין הוא דחרמים לומר צהוייטו יחא: **שְׁאֵנִי** **התם** דאמר קרא **אֵא יחא** **בו'**, דמשמע חילולין הוא עושה ואינו עושה ממוזות וכיון דלניו עושה ממוזות תפסי צה קדושין וצריך לומר דהיינו מיימור הלמ"ד שניה אצל אין לומר דכלא יתור הלמ"ד שניה נמי דרשינן הכי חילולין הוא עושה ואינו עושה ממוזות ותפסי צה קדושין דע"כ לאו ממוזות ותפיסת קדושין תליין זה צוה שהרי קאמר רבי יהושע צפ' מהולץ (יבמות דף מט.) דאין ממזר אלא מציצי מיתות צית דין אצל מציצי כריתות לא הוי ממזר מחמולדכ"ע לא תפסי צהו קדושין צמייצי כריתות אלאמא לאו הא צהא תליא אצל מימורא דלמ"ד שפיק שפיר מ"י(דלא תפסי) צה קדושין דאס אינו ענין לממוזות מנהו לענין תפיסת קדושין וכן משמע דמימורא מ"י(נדרש) מדלמך ולאציי מ"י(אס קן) ינמא קרא לא יחל מאי לא יחלל:

תורה אור השלם

- אך בבזר שור או בבזר כשב או בבזר עד לא תפדה קרש דם את דקם תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אֶשֶׁה לַיהוָה יניחם במזבח י"ח
- לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם ימיר ימירנו וקרה הוא ותפדתו יקרה קדש לא יבאלי. ויקרא כו ג
- לא תחלשני ולא ימיר אתו טוב ברק או רע בטוב ואם יקמר ימיר בהקם בהקמה וקרה הוא ותפדתו יקרה קדש:
- אך בבזר אֶשֶׁר יבקר לוי בהקמה לא יקדש אתו לאו אם שור אם שוה לוי הוא: ויקרא כז כ
- ורקא אל המזבח אֶשֶׁר לפני ויבקר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח קיביו: ויקרא שו יח
- מלאכה ודמעת לא תאמר בבזר גִּיחֵי תתן לֵי:

- שמות כב כז
- כן תרינו גם אתם תרומת לוי מכל מעשיותיכם אֶשֶׁר תקחו מאת בני ישראל ותתנם מענו את תרומת יי לארץ הבתן:
- במזבח יח כח
- אלמנה וגרושה ותלולה וכן את אלה לא יקח בי אם בתולה מעמיו יקח אֶשֶׁה:
- וְאֵלָּא וְחָלַל וְרָעוּ בַעֲשֵׂיוּ בִי אֵיךְ יי מקדשן ויקרא טז טו
- כל אֶשֶׁר בו מום לא תקריבו בִּי לא יָרְעוּ יְהוָה לָבֶם: ויקרא כב י
- וְשׁוּר וְשֶׁה שְׁרֹעַ וְקִשְׁטוּ יִבְשׁוּ וְשֶׁה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וְלִדְרֹךְ לֹא יָרְעָה: ויקרא כב כ

מוסף רש"י

מוצא בסוף המסכת

שינויי נוסחאות

אן צכור הוא דאחא תנאס (ו"ם) אן גיכסי אכל נמכר הוא (גמרא) אן תחמנא אן צכור שור או צכור כשש או צכור עד לא תפדה ותנן מהו בין תמורת צכור ומעשר לשאר כל הקדשים שכל הקדשים צמריים באיטלו ונחשתיים באיטלו ונשקלין ביטריא חוץ מן הצכור ויש לכן (ו"ם) אן אביי שאני (ו"ם) אן הוא קריי, מיתת לא נמכר (ו"ם) צ"ל לה הוא קריי, וכו' נמכר פ"ח ע"א(תרא"ס) אן קרא נפקא אלא (ו"ם) אן ומעשר שאם תעבר דמן (ו"ם) אן ליה נפקא ליה מולקת (ו"ם) אן, ל"א ואחי אם סתכל מנא ליה נפקא ליה מולקת כי שויה מעורבין דברי ר' יאשיה' כי יונתן זומר מנא צפני עלמו ומה צפני עלמו איב' כי' אשיה ורנא כי' יונתן (ו"ם) אן יגאל ואחמנא בכרי וביקר בין טוב לרע ולא ימירנו ותנן

מלאה אלו בכורים ודמעין זו היא תרומה ותנן המקדים תרומה לבכורים אף (ו"ם) אן עשר תויובתא דרבא אמר קן רנא שאני תסם דדורא אחוריה קרל דכתיב מכל מעשרותיכם תרימו להבאי אע"ג דקא עשרת מעשר ראשון מקמיא דתשקול תרומה מ"מ תפריש תרומה וי"א צ"ל דגון ומולא חס כי שאין כגלל דגון (ו"ם) אן תויובתא דרבא אמר קן רבא שאני תסם דכתיב וי"א יחלל וישו בעמיו ואביי (ו"ם) אן והרי המקדיש צעל (לאן) תקרינו ותביא, (ו"ם) אן קרל י"א אמר קן הך כן בוא כי לא לנתיב ויהי רצו כי' ואחי לא כתיב כי לא לנתיב וי"א ארזיי נמי מנלי קמ"ל (ו"ם) אן קדשי ואביי לא אס ל' נמקח (ו"ם) דאן תחמנא שרדע וקלטו נדנא (ו"ם) דאן ע"י רש"י, אן ואיתקוש מעשר ובכור אהדיי דלמקן (אן) מתיב האי הוא דחרמים כי לנכוחי סיי' ומיי'ד ולאחי האי כי לחולין סיי' ותחיי' מיי'ד מלא ו כי (ו"ם) אן לנכוחי סיי' ותחיי' דיי' ולחיי' כי' י"א מלא ו דיואלא מקדשהה ונכנסת תמורה במקומה ותלא דאשונה לחולין ומתייחס לא קדשו קמ"ל קרא דמיוויס קדשי' הס' (אן) מתיבת קמ"ל עד מיתת סיי' נמקח (ו"ם) אן מיתות ממאן ואילין פירש נמקח (ו"ם) אן לפי שהנאתן להקדיש (אן) אס ופדה אוחן (אן) צכור ומעשר (צנעל) מומין אן מוסם (ו"ם) אן ציח כשחמה על (ו"ם) אן מיתות נמקח (ו"ם) אן כרי' יונתן (ו"ם) אן מיי'ד העברה העברה, צככסר (ו"ם) אן לאציי דלמתי' נמכסת צילה מעשר (ו"ם) אן ונדפ"י דרמש' לא נעל וכו', אן פטור הלוי מתרומה גדולה שנאמר מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרינו (ו"ם) אן אן לוי וכן פטור ראשון אמר קרל הוא ולכן אין לו פטור ומעשר (ו"ם) אן אפילו חרמינו בכרי נמי, אפילו חרמינו בכרי נמי, אהא קמי דאמרין (ביצה ג'): לכהן הירוט: האי א"א תקריבו היינו לא תקדישו דהכי אמר לקמן בשמעתין: אבא אקדישי קדשי' לדמיהן למובה:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

צכור נאמר לא תפדה. שאין הצעלים יכולין לפדותו ולנהוג צו מנהג חולין כגון גזיה ועבודה י: **צכל נמכר הוא**. שאם נפל צו מוס יכול לומרכו **א**ן לכהן צמורת צכור דלהכי כתיב לא תפדה לאשמועי' **ב**ן דצמכירה **א**ן ואינו נמכר. כדאמרין בצכורות (דף ג.) דנאמר כאן צמעשר צהמה (ויקרא כ) לא יגאל ונאמר להלן גבי חרמין (סס) לא ימכר ולא יגאל מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו דאינו נמכר (ס) וס"ד] הואיל ואיתקוש יו אהדיי מעשר וצכור כדלמקן מיקס דלדעתין צכבור אינו נמכר דומיא דמעשרין צהמה להכי כתיב יס הוא דחרמין למעוטי צכור דיכול לומרכו: **ו** (ס) **פלא וז**. דיואלא מקדושהה ונכנסת התמורה במקומה דתרווייו לא מקדיש קדשי קמ"ל דתרווייו קדישי: ולאציי. האי יהיה קדש לאו לאשמועינן דקדשי דהא צעלמא נמי מהני אלא אי לא כתיביה נחמנא ה"א תנא ראשונה לחולין: **ס** קמ"ל קרא דתרווייו קדישי: ה"ג והרי צכור **ונאמר צו לא ספרה קודש הס**. לא (מכאן ואילין פירש): וסנן. צפ' אלו קדשים (לקמן דף כה.) מה צין צכור ומעשר לשאר כל הקדשים כל פסולי המוקדשין נשטנין כשטילין וצשוק ומכריזן צאטילין ונשקלין צניטרא לימכר כשאר חולין ולא חיישינן לציון קדשים לפי נא שהנאתו להקדש כדאמרין בצכורות צפרק כל פסולי המוקדשין (דף לה:) דאי שרינן ליה לאדס הפודה את פסולי קדשים למכרן צשוק יקפצו עליהן לוקחין ויפדה ציוק' אצל צכור ומעשר הנאתן לצעלים השאם צכור לכהן והנאת מעשר לצעלים ומשום הרווחה דידעו לא מוזלוינן צקדשים: יס לנן פדיון. לשאר קדשים שנפל **ו** צהו מוס **ו** ופדלס מופסין פדיון צקדושמן והן יואלין לחולין וכן תמורתיהס שנפל צהו מוס אצל צכור **נא** צעל מוס אינו מופס פדיון צקדושה: **א** **הסם דלמך קרא**. צכבור קדש הס צהויימן יחא שלא יא' מקדושה ע"י פדיון. וממעשר לא מתקן השמא מדי' דלא אומציה אלא מצכור ולקמן מותיב ליה ממעשר ומהדר ליה ממעשר: **צנל** **העולין**.

פסולי המוקדשין נשטנין כשטילין וצשוק ומכריזן צאטילין ונשקלין צניטרא לימכר כשאר חולין ולא חיישינן לציון קדשים לפי נא שהנאתו להקדש כדאמרין בצכורות צפרק כל פסולי המוקדשין (דף לה:) דאי שרינן ליה לאדס הפודה את פסולי קדשים למכרן צשוק יקפצו עליהן לוקחין ויפדה ציוק' אצל צכור ומעשר הנאתן לצעלים השאם צכור לכהן והנאת מעשר לצעלים ומשום הרווחה דידעו לא מוזלוינן צקדשים: יס לנן פדיון. לשאר קדשים שנפל **ו** צהו מוס **ו** ופדלס מופסין פדיון צקדושמן והן יואלין לחולין וכן תמורתיהס שנפל צהו מוס אצל צכור **נא** צעל מוס אינו מופס פדיון צקדושה: **א** **הסם דלמך קרא**. צכבור קדש הס צהויימן יחא שלא יא' מקדושה ע"י פדיון. וממעשר לא מתקן השמא מדי' דלא אומציה אלא מצכור ולקמן מותיב ליה ממעשר ומהדר ליה ממעשר: **צנל** **העולין**.

פסולי המוקדשין נשטנין כשטילין וצשוק ומכריזן צאטילין ונשקלין צניטרא לימכר כשאר חולין ולא חיישינן לציון קדשים לפי נא שהנאתו להקדש כדאמרין בצכורות צפרק כל פסולי המוקדשין (דף לה:) דאי שרינן ליה לאדס הפודה את פסולי קדשים למכרן צשוק יקפצו עליהן לוקחין ויפדה ציוק' אצל צכור ומעשר הנאתן לצעלים השאם צכור לכהן והנאת מעשר לצעלים ומשום הרווחה דידעו לא מוזלוינן צקדשים: יס לנן פדיון. לשאר קדשים שנפל **ו** צהו מוס **ו** ופדלס מופסין פדיון צקדושמן והן יואלין לחולין וכן תמורתיהס שנפל צהו מוס אצל צכור **נא** צעל מוס אינו מופס פדיון צקדושה: **א** **הסם דלמך קרא**. צכבור קדש הס צהויימן יחא שלא יא' מקדושה ע"י פדיון. וממעשר לא מתקן השמא מדי' דלא אומציה אלא מצכור ולקמן מותיב ליה ממעשר ומהדר ליה ממעשר: **צנל** **העולין**.

פסולי המוקדשין נשטנין כשטילין וצשוק ומכריזן צאטילין ונשקלין צניטרא לימכר כשאר חולין ולא חיישינן לציון קדשים לפי נא שהנאתו להקדש כדאמרין בצכורות צפרק כל פסולי המוקדשין (דף לה:) דאי שרינן ליה לאדס הפודה את פסולי קדשים למכרן צשוק יקפצו עליהן לוקחין ויפדה ציוק' אצל צכור ומעשר הנאתן לצעלים השאם צכור לכהן והנאת מעשר לצעלים ומשום הרווחה דידעו לא מוזלוינן צקדשים: יס לנן פדיון. לשאר קדשים שנפל **ו** צהו מוס **ו** ופדלס מופסין פדיון צקדושמן והן יואלין לחולין וכן תמורתיהס שנפל צהו מוס אצל צכור **נא** צעל מוס אינו מופס פדיון צקדושה: **א** **הסם דלמך קרא**. צכבור קדש הס צהויימן יחא שלא יא' מקדושה ע"י פדיון. וממעשר לא מתקן השמא מדי' דלא אומציה אלא מצכור ולקמן מותיב ליה ממעשר ומהדר ליה ממעשר: **צנל** **העולין**.

בן לוי הקדיש ונטל מעשר ראשון מן השבולים פטור הוא מתרומה גדולה, פטור הוא מלשולים לכהן לו שחומר לו מחלק תרומה גדולה כולו לפי שדין היה שיטול הכהן קודם תרומה גדולה היינו תרי מנפאה ואח"כ יטול הלוי מעשרו, אבל כעשוי כו', וכן לוי פטור ואל מלשולים לו אותו פחות שחומר לו שחומר מהללו תרי מנפאה לפי שיעור שיאם כעשוי הרי נתמעטת תרומה גדולה תרומתה לו מעשר מן המעשר משיש מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר, אבל אם הקדימו מעשר מן הכרי הויאל ומאחר שנעשה כרי שגמורה מלאכה לתרומה ולמעש' חייב בן לוי להשלים לו מה שנפחת לו מתרומה גדולה. **ואמר יתיר רב פפא לאביי** א"כ. הויאל מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר: **אפילו** הקדימו בכרי' למעשר ראשון **ציפרי** מתרומה גדולה: **איי' אביי** רמ' כתיב **פצל מעשרותיכם תרימו**, אלמא דאצי' קאמ' מתעשר מעשר ראשון קמי דתשקול תרומה גדולה תרימו ודורא לפורש תרומה גדולה: **ומה ראתי צריבת את הכרי ולחוציא את השבלין**, משום דהאי אידנן הכרי נותחייב בתרומה גדולה: **הילי חולין אחר הפגם**. היינו אחר האלמנה והגרשה ונעש' חלל ומקאמר אחר הפגם אלמא דאי עבד מחני דאי לא מחני אמאי חולין אחר הפגם. ל"א דחפסי בה קידוש' אלמנה מחני: **ואביי**, דאמר מחני אמר להכי איצטריך א' לחיותי עשה א' לזרעו דפסול לכתובת וא' לאלמנה דפסולה לכהן הירוט: האי א"א תקריבו היינו לא תקדישו דהכי אמר לקמן בשמעתין: **אבא אקדישי קדשי'** לדמיהן למובה:

בן לוי הקדיש ונטל מעשר ראשון מן השבולים פטור הוא מתרומה גדולה, פטור הוא מלשולים לכהן לו שחומר לו מחלק תרומה גדולה כולו לפי שדין היה שיטול הכהן קודם תרומה גדולה היינו תרי מנפאה ואח"כ יטול הלוי מעשרו, אבל כעשוי כו', וכן לוי פטור ואל מלשולים לו אותו פחות שחומר לו שחומר מהללו תרי מנפאה לפי שיעור שיאם כעשוי הרי נתמעטת תרומה גדולה תרומתה לו מעשר מן המעשר משיש מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר, אבל אם הקדימו מעשר מן הכרי הויאל ומאחר שנעשה כרי שגמורה מלאכה לתרומה ולמעש' חייב בן לוי להשלים לו מה שנפחת לו מתרומה גדולה. **ואמר יתיר רב פפא לאביי** א"כ. הויאל מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר: **אפילו** הקדימו בכרי' למעשר ראשון **ציפרי** מתרומה גדולה: **איי' אביי** רמ' כתיב **פצל מעשרותיכם תרימו**, אלמא דאצי' קאמ' מתעשר מעשר ראשון קמי דתשקול תרומה גדולה תרימו ודורא לפורש תרומה גדולה: **ומה ראתי צריבת את הכרי ולחוציא את השבלין**, משום דהאי אידנן הכרי נותחייב בתרומה גדולה: **הילי חולין אחר הפגם**. היינו אחר האלמנה והגרשה ונעש' חלל ומקאמר אחר הפגם אלמא דאי עבד מחני דאי לא מחני אמאי חולין אחר הפגם. ל"א דחפסי בה קידוש' אלמנה מחני: **ואביי**, דאמר מחני אמר להכי איצטריך א' לחיותי עשה א' לזרעו דפסול לכתובת וא' לאלמנה דפסולה לכהן הירוט: האי א"א תקריבו היינו לא תקדישו דהכי אמר לקמן בשמעתין: **אבא אקדישי קדשי'** לדמיהן למובה:

שיטה מקובצת

ואינו נמכר א"א חי ולא שחוט. ע' השמטות בסוף המסכת: **והרי תבורה**. תימה וכי לא היה יודע הפסוק והיה הוא ותמורתו יהיה קדש וייל דלא מיימי אלא משום דבעי למיפרך מיניה לאביי למה לי יהיה קדש. תוס': חוין מן הבכור ב'. פי' שאין פדיון מועיל לו לימכר באיטלו ולשקול ביטרא כדפרש' התם. תוס': הילך חולך אחר הפגם. עיי' בהשמטות בסוף המסכת: **כל אשר מום בו לא תקריבו**. עיי' בהשמטות בסוף המסכת: תוס' ד"ה **ורבא** **הוא** **הוא** **לְמַעוּטִי** **בבּוּר**. פי' דסי' דיליף העברה העברה ממעשר עיי' בהשמטות בסוף המסכת:

מסורת הש"ס

א) נ"י(י. ג. ע"ש צכורות לה: גכ. לקמן ת"א, ו) לקמן כ"ה, א) ונחמס (פ"א: ד) נפי' מוס' ונחמס לו: דיי' קדש. ש"מ:ן. ס) [נסן: ו) נפי' מוס' ונחמס פ"ח: דיי' א"ן. ש"מ:ן. ס) [נחמס פ"ח. ושי"ן: ח) יומא מ:ז. ט) ונחמס ט' ושי"ן, י) תרומות פ"ג מ"י פסחים לה: ס) צ"ל מנעומים, ט) ועיורין לא: צילה ג': צרכות מו: שבת קס"א: ט) קדושין סו: ט) נפי' מוס' צכורות גכ. ש"מ:ן.

הגהות הב"ח

א) גמ' שאני תסם דלמך קרא כי לא לרצון רעו הוא: ב) ש"י' וואי וכו' נמכר והואיל: א) ד"ה יס לנן וכו' בהן מוס' ותופסין לצ"ל ותיבת ופדלס נמקח:

גליון הש"ס

גמ' ורבא אין הכי נמי. ע' ונחמס דף פ"ג מוס' ד"ה ואין תמורתו: שם והרי הקדשי בעלי יומין. ע' ונחמס דף קד ע"ש מוס' ד"ה הומר:

הגהות הגר"א

א) רש"י ד"ה אלא כי' למוכרו לנתיב (מפורט בסור.) [לנתיב ל"ג]. ב) שם דף כ: ח: [א] שם דלהכי כי' דנמכרין שרי. לטון אצל קדש לרש"י לכן פירש"י דלמכרין לא תפדה ולא כתיב תנאל משמע דשרי קן ד"ה דל"י דליף ג"ג'ש לכן כתיב הוא לנפא ואחי דייק אדרנא דמשני לטון ש"מ דשרי' [ג] ד"ה (שאלו תסם. למדיה קלי). וואציי אי (ר') ית' יא אף אס לולא לתורה קאי ל"א לנתיב אלא"כ לא משני לטוס דלמחי לולא ל"ש קרא ונחמא דולאציי ינמא עד יתלל הכל הוא מדברי המקסן ועי' מוס' ד"ה שאני כי'.

רבינו גרשום

חרי"י בתיבם. שיש מחורס לשום כהנים אין להם פדיון כלל אפילו דאי עבר אלמא דלא מחני: בהיותו יחא. שאין לו פדיון: **ורבא אמר** דלעולם לא מהני אמר לך הוא הוא למעוטי צכור אהא: **דתיא** **בבכור נאמר** **א"א תפדה** **ונככר** **הוא** **במעשר נאמר** **א"א יגאל** **ואינו** **נמכר** **א"א חי** ב"ה. דיליף מלא יגאל וחרמיס מה להלן מכירה עמו כדכתיב [אך כל חרם גמ'] לא ימכר ולא יגאל אף לא יגאל דמעשר נמי מכירה עמו אבל בכור נמכר: **תנא** **זו**. לחולין ותכנסו זו התמורה להקדיש: **כל** **הקדשים** **פסולי** **המוקדשין** **נמכרין** **אפילו**. משום הרווחה דהקדיש: חוין מן הבכור והמעשר. שהרווח הוא לבעלים: ייש אהן פדיון. אן קרס מומין את הקדישן: **אלמא** **דלא** **מחני**. אם עבר ופדה הבכור: **שאני** **התם** **דכתיב** **קדש** **הם**. דכתיב אף בכור שור או בכור כשב או בכור עד לא תפדה קדש הם: **ורבא דאמר** **דלעולם** **א"א מחני** **אמר** **לך**. והוא קדש הם להכי הוא דאחא הם קריבין ואין תמורתין קריבה. כדפרש' לקמן (כ"א) בהא מסכתא: **שאם** **תעביד** **דמן** **אפילו** **תקולא** **שקריבין** **לגבי** **מובה**: **שאן** **חולין** **מבטלין** **זה** **זה**: **אז** **הי** **יונתן** **דאמר** **אין** **מערבין** **לקרנות** **אלא** **מוזה** **כפני** **עצמו** **ומוזה** **כפני** **עצמו**: **אמר** **לך** **אביי** **מעשר** **(בהמה)** **נמי** **איתביי** **דאין** **(להם)** **פדיון** **מהויא** **את** **תפדה** **ויליף** **מפרש** **העברה** **העברה** **מבכור**: **ולאביי**. דאמר דאי עבר מחני האי לא מעשרותיכם תרימו למאי איצטריך ליה: **מיבעי** **דיה** **ציברא** **דיה** **רב** **פפא** **לאביי** **אם** **כן** **אפילו** **הקדימו** **בכרי** **נמי**. אהא קמי דאמרין (ביצה ג'): מחלק